

Ocena efektów wzbogacenia i metaplantacji wielosiłu błękitnego *Polemonium coeruleum* na Lubelszczyźnie

Evaluation of the effects of enrichment and restitution of Jacob's ladder *Polemonium coeruleum* in the Lublin region (SE Poland)

KRYSTYNA DĄBROWSKA¹, RYSZARD SAWICKI², MYKHAYLO CHERNETSKYY³, MACIEJ KWIATKOWSKI⁴

Ogród Botaniczny, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

20–810 Lublin, ul. Sławinkowska 3

e-mail: ¹dabk@poczta.onet.pl, ²rsawicki@op.pl, ³sedum@o2.pl, ⁴botanik@hektor.umcs.lublin.pl

Słowa kluczowe: wielosił błękitny, *Polemonium coeruleum*, wzbogacenie, metaplantacja, Lubelszczyzna.

W 2009 roku przeprowadzono monitoring wielosiłu błękitnego *Polemonium coeruleum* L. na Lubelszczyźnie. Dotyczyło to stanowiska naturalnego w Kaczycach Dołach z miejscami wzbogacenia (51°22'N, 22°34'E) oraz stanowisk zastępczych w okolicy Puław – „Stawy Gózd” (51°31'N, 21°58'E), strefa przybrzeżna jeziora Nury (51°30'N, 21°53'E) i jeziora Piskory (51°30'N, 21°58'E). Oceniono efekty prac prowadzonych w latach 1996–1997 (wzbogacenie i metaplantacja wymienionego gatunku). Wzbogacenie nie przyniosło oczekiwanych rezultatów. Stwierdzono brak wysadzonych roślin, zmniejszyła się również liczba osobników występujących naturalnie w Kaczycach Dołach. Na stanowiskach zastępczych w okolicy Puław pozytywne wyniki uzyskano jedynie w przypadku „Stawów Gózd”. Odnotowane osobniki były w dobrej kondycji i przechodziły cały cykl rozwojowy. Prawdopodobnie brak zabiegów konserwatorskich na obserwowanych terenach przyczynił się do miernych efektów wzbogacenia i metaplantacji. Ekspansywność niepożądanych gatunków roślin i raptowna zmiana warunków wodnych wpłynęły na zanik nasadzeń tego taksonu.

SUMMARY

Chrońmy Przyrodę Ojczystą 67 (3): 218–223, 2011

Dąbrowska K., Sawicki R., Chernetsky M., Kwiatkowski M. Evaluation of the effects of enrichment and restitution of Jacob's ladder *Polemonium coeruleum* in the Lublin region (SE Poland)

Monitoring of Jacob's ladder *Polemonium coeruleum* L. was conducted in the Lublin region in 2009. It involved the natural station in Kacze Doły with enrichment sites (51°22'N, 22°34'E) and substitute stations near Puławy – „Stawy Gózd” (51°31'N, 21°58'E), on the shore of Nury Lake (51°30'N, 21°53'E) and Piskory Lake (51°30'N, 21°58'E). The effects of enrichment and meta-plantation work carried out in 1996–1997 were estimated. The enrichment has not produced any expected results. Absence of the previously planted individuals and a decreased number of naturally growing plants in Kacze Doły were noted. In the substitute stations near Puławy, positive results were obtained only in the “Stawy Gózd” station. The observed individuals were in good condition and underwent the whole developmental cycle. It is worth emphasizing that lack of conservation work in the study areas may have contributed to the poor effects of *Polemonium coeruleum* enrichment and meta-plantation efforts. Expansion of undesirable plant species and rapid changes in the water relations contributed to disappearance of the taxon.